

5. Мальцева Є. Д. Методика прогнозування податкових надходжень до федерального бюджету РФ в умовах кризи // ВПО «Південно-Уральський державний університет». — Челябінськ, 2009.

6. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету України: теорія та практика: Монографія / Огонь Ц. Г. — К. : КНТЕУ, 2003.

7. Прогнозування податкових надходжень в перехідній економіці: проблеми методології і організації: Монографія / [Бочарніков В. П., Захаров К. В., Лаба М. С. та ін.]; під ред. В. П. Ніколаєва. — К.: МП Леся, 2006. — 320 с.

8. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій [та ін.]; за ред. З. С. Варналія. — К.: Знання України, 2008. — 675 с.

УДК 330.336.

Л. А. Кравченко

РЕАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ НА ОСНОВІ МОНІТОРИНГУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТІВ РЕГІОНІВ

Забезпечення сталого суспільного розвитку неможливо без втручання держави в національну економіку на всіх рівнях, особливо в умовах нестабільності та фінансово-економічної кризи. У подоланні сучасної кризи поряд з науково-технічними, інвестиційними факторами велике значення мають фінансові засоби. Саме фінансовий стан у сучасних умовах визнано основним фактором забезпечення збалансованого суспільного розвитку регіонів і держави в цілому. Покращення стану національної фінансової системи буде досягнуто лише тоді, коли буде повністю використано потенціал регіонів.

Функціонування й розвиток країни в умовах активізації процесів регіоналізації породжують різні соціально-економічні й фінансові ситуації, що істотно впливають на фінансовий стан регіонів. У свою чергу, фінансовий стан регіонів є основою формування фінансового стану держави й забезпеченням його стабільності. Водночас, не може бути уніфікованого підходу до управління фінансовими процесами там, де є значні відмінності у територіальній концентрації промислового виробництва, аграрного сектора та зовнішньоекономічної діяльності. Тобто, внаслідок відмінності фінансових результатів економічної діяльності регіо-

нів, встановлення центром єдиних «правил гри» для всіх територій України, не дають бажаних результатів. Тому закономірною й об'єктивною є необхідність регіоналізації фінансової політики [1].

Для ефективного фінансового управління потрібна інформація про поточний стан, проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку регіонів України. Прогнозування, планування, програмування економічного розвитку здійснюють на основі інформаційної бази моніторингу. Постійний моніторинг має забезпечити ефективну реалізацію фінансової політики фінансового стану регіонів.

Під моніторингом доходів і видатків бюджету регіонів слід розуміти підсистему соціально-економічного управління на регіональному рівні спеціалізований проблемно-орієнтований систематичний комплекс спостереження, організації, первинної обробки й накопичення даних, аналізу, моделювання і прогнозування фінансового стану регіонів, виявлення тенденцій, закономірних змін, можливостей виникнення несприятливих і ризикових ситуацій, а також вироблення механізмів їх попередження з метою інформаційно-аналітичного забезпечення розробки і прийняття управлінських рішень щодо визначення механізмів забезпечення стійкого, пропорційного і збалансованого фінансового стану регіонів [2].

В умовах економічної кризи при формуванні регулярного, системного, комплексного, об'єктивного моніторингу доходів і видатків бюджету регіонів потрібно враховувати надзвичайну змінність й нестабільність фінансових явищ і процесів, наявність численних і різноманітних неоднорідностей і диспропорцій в економіці, основні критерії регіонального поділу, які характеризують не лише загальні риси соціально-економічного розвитку регіонів, а і його специфічні особливості.

Цілі моніторингу фінансового стану регіонів лежать у площині завдань національної й регіональної, зокрема фінансової політики й управління, та полягають, насамперед, у розробці оптимальних і результативних механізмів формування фінансового стану регіонів такого рівня, який би забезпечив стійкий, рівномірний, пропорційний і збалансований розвиток території як регіонів, так і країни, їх самодостатність, конкурентоспроможність, фінансову безпеку, а також добробут громадян. Створення системи моніторингу доходів і видатків бюджетів регіонів буде ефективним лише в разі істотного підвищення ролі регіональної й місцевої політики в системі державного управління.

Регіональний моніторинг включає низку процедур, результати яких будуть корисними при розробці прогнозів, але сам моніто-

ринг навряд чи слід обмежувати роллю «сервісу прогнозування». Прогнозування є закономірним продовженням, доповненням моніторингу. Не прогнозування визначає завдання моніторингу, а навпаки, оскільки функції та завдання моніторингу є набагато ширшими і саме він покликаний комплексно й системно описувати й ідентифікувати певну ситуацію. Моніторинг і прогнозування повинні являти собою дві тісно інтегровані системи.

Пропонується виділяти такі основні функції моніторингу фінансового стану регіонів: формування моделей економічних процесів, притаманних регіональним фінансам, та фінансового стану регіонів; збір, організація, первинна обробка й накопичення даних; аналіз та інтерпретація результатів; коротко- й середньострокове прогнозування; перспективний аналіз, проектування і програмування.

В Україні як державний, так і місцеві бюджети розробляються в основному в режимі річного циклу. За цих умов усі цільові плани і програми з участю держави отримали ресурсне забезпечення, що залежить від технології прийняття річних бюджетів, що значною мірою знецінює середньострокові цільові плани і програми. У більшості країн світу бюджетні розробки проводяться з розрахунку на 2—3-річні взаємоперехідні цикли. Причому прийнято розділяти бюджет на дві частини — оперативну й капітально-інвестиційну — для забезпечення пріоритетності і стабільності довгострокових інвестиційних витрат [3].

Система моніторингу доходів і видатків місцевих бюджетів має забезпечувати: оперативну інформацію й підготовку інформаційно-довідкових матеріалів у режимі реального часу щодо доходів і видатків місцевих бюджетів; збереження даних в інтегрованій базі даних доходів і видатків відповідно до бюджетної класифікації України; надання дружнього інтерфейсу користувачам системи для формування запитів до інтегрованої бази даних у процесі підготовки інформаційно-довідкових звітів; доступ користувачів до системи через глобальну й локальні мережі (Internet/Intranet) з використанням стандартних браузерів. Так, в Україні слід запровадити й інституційно оформити ефективну і постійно діючу систему моніторингу фінансової системи в цілому та регіонів зокрема. Подібні загальнодержавні й регіональні системи вже існують у багатьох країнах і широко використовуються для розробки й реалізації регіональної економічної політики.

Призначенням системи моніторингу доходів і видатків місцевих бюджетів є забезпечення успішної реалізації фінансової політики держави, процесу формування бюджетів та ефективного ви-

користання фінансових ресурсів у всіх ланках фінансової системи. Використання моніторингу фінансового стану регіонів сприятиме визначенню проблем функціонування й розвитку регіонів і допоможе розробці необхідних заходів для їх усунення як на державному, так і регіональному рівнях.

Таким чином, загальною фундаментальною науковою проблемою сьогодення є створення науково-обґрунтованих засад розробки моніторингу фінансового стану регіонів на базі новітніх інформаційних технологій розробки і прийняття управлінських рішень та визначення на їх основі базових соціальних і економічних пріоритетів, розгляду альтернативних сценаріїв сталого розвитку, необхідних для обґрунтування і втілення дійових стратегій і програм збалансованого розвитку.

Література

1. Смирнов С. М. Засади управління фінансовою безпекою регіонів України / С.М. Смирнов // Економіка і управління. — 2008. — № 4. — С. 67—71.

2. Плескач В. Л. Концептуальні підходи щодо створення інформаційно-аналітичної системи моніторингу доходів і видатків бюджетів регіонів / В. Л. Плескач // Фінанси України. — 2009. — № 5. — С. 41—55.

3. Плескач В. Л., Кулик А. В. Методологічні засади державного регулювання фінансово-економічного розвитку / В. Л. Плескач, А. В. Кулик // Фінанси України. — 2009. — № 10. — С. 27—35.

УДК 338

С. В. Кульбачний

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В ОБҐРУНТУВАННІ ЦІЛЕЙ СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Складно узагальнити завдання макроекономічної політики держави, сформулювати єдину мету, яка б у цілому орієнтувала на досягнення загальнонаціональних цінностей країни.

Тривалий час в економічній літературі існує підхід, за яким досягнення максимально можливого на даний час рівня задоволення матеріальних і духовних потреб населення проголошувалось в якості основної мети соціального розвитку. Така постановка мислення є дещо ідеологізованою, носить якісний характер, не